

Vilhelmina övre allmänningsskog
Stalon 106
912 97 Malgomaj

Bildande av naturreservatet Njakafjäll i Vilhelmina kommun

Beslut

Länssstyrelsen beslutar med stöd av 7§ naturvårdslagen (1964:822) och 6§ lagen (1998:811) om införande av miljöbalken att förklara Njakafjäll som naturreservat, avgränsat enligt bifogad karta.

Syfte

Urskogsartade skogar som de i Njakafjäll var för bara något århundrade sedan vanliga. Ett nästan landskapstäckande skogsbruk särskilt öster om den fjällnära skogen har medfört att sådana skogar blivit allt mer sällsynta. Men även i fjällnära områden där urskogsartade skogar fortfarande finns i betydande omfattning behöver områden som Njakafjäll skyddas. Ändamålet med naturreservat är att bevara områdets skogar och övriga naturmiljöer samt landskapets karaktär i ett i huvudsak orört och ostört tillstånd. I området finns även inslag av andra orörda naturtyper som kalvfjäll, fjällbjörkskog, branter, myr och vatten. De olika ekosystemen är invädda i och beroende av varandra. Områdets djur- och växtliv skall också bevaras och de naturliga processerna som formar ekosystemen löpa fritt.

Naturreservatet bevarar också Njakafjälls värde för renskötseln. Renbete är ett naturligt inslag i dessa skogs- och fjällekosystem och kan vara av betydelse för att bevara den biologiska mångfalden. Därför är det viktigt att renar också fortsättningsvis betar i området.

Ändamålet är även att bevara kulturlämningar samt att underlätta möjligheterna till friluftsliv och vetenskaplig forskning i urskogsartad skog.

Naturreservatsbestämmelser

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet (8§ naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Uppföra byggnad eller anläggning

2. Anlägga väg, led eller spång, mark-eller luftledning, stängsel eller hägnad
3. Bedriva täkt av berg, sten, grus eller torv
4. Borra, spränga, gräva, schakta, tippa, dika eller dämna
5. Fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfälle eller vidta någon skogsvårdande åtgärd
6. Framföra motordrivet fordon i terräng på barmark
7. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
8. Upplåta mark för motortävling
9. Kalka mark eller vatten utan länsstyrelsens tillstånd

Utan hinder av ovanstående är det tillåtet att:

- Ta ved för eldning vid sex kojor och två vindskydd
- Ta virke av levande träd för underhåll av befintliga spänger och jaktorn
- Framföra motorfordon för transport av fälld älg eller björn
- Framföra motordrivet fordon för transport av material för akuta underhållsinsatser för broar, kojor och motsvarande
- Kalka mark och vatten där det tidigare kalkats

Anteckning

Det är tillåtet att framföra terrängfordon(snöskoter) på snötäckt mark

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet

1. Utmärkning av reservatet
2. Uppsättande av informationstavlor som anges i fastställd skötselplan

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (10§ naturvårdslagen)

1. Störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter
2. Göra åverkan på mark eller växtlighet, torrträd och vindfällerna inräknade
3. Plocka eller insamla växter eller ryggradslösa djur med undantag för bär och matsvamp

Föreskrifter om naturvårdsförvaltning av reservatet (9§ naturvårdsförordningen)

Syftet med vård och förvaltning

Det principiella målet för fjällnära reservat av den här typen är att förvalta dem så att den nuvarande strukturen med urskogsartade skog och i förekommande fall olika fjällnaturtypers ekosystem bevaras i orört och ostört tillstånd och låta de naturliga processerna löpa fritt. I ekosystemen ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både långsamma förändringar som sker i vegetationen och mer eller mindre regelbundet omdanande processer som t.ex. stormfällning och utslagning av vegetation genom extrema klimatförhållanden. De naturliga processerna i urskogsartad miljö är av särskilt stor betydelse för fortlevandet av urskogsberoende eller urskogsgynnade arter bland svampar, mossor, lavar och insekter samt vissa ryggradsdjur. Inom ramen för detta mål får reservatet också nyttjas för friluftsliv, naturstudier, undervisning och forskning.

Naturvårdsförvaltare

Vilhelmina övre allmanningsskog skall vara naturvårdsförvaltare. Länsstyrelsen ansvarar dock för utmärkning av gränser för reservatet och för uppsättande av informationstavlor

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer bifogade skötselplan.

Ärendets handläggning

I den inventering av urskogsartade skogar i fjällregionen som redovisades 1984 fanns med ett 2600 ha stort område i Njakafjäll i värdeklass 2, som var den näst högsta värdeklassen i denna inventering. Området ingick inte i regeringens uppdrag 1985 till naturvårdsverket och länsstyrelserna att utarbeta underlag för permanenta skydd- och förvaltningsformer för totalt 55 stycken fjällnära skogsområden som avgränsades i denna inventering.

Vilhelmina övre allmanningsskog drog senare in en skogsbilväg i området och avverkade några mindre områden i anslutning till denna. Ideella naturskyddsorganisationer ifrågasatte starkt skogsbruk i Njakafjäll med hänsyn till områdets naturvärden.

Regeringen gav juni 1994 länsstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bilda naturreservat för Njakafjäll samt undersöka möjligheterna till markbyte. Länsstyrelsen redovisade uppdraget i augusti 1994, vilket innebar att ett 7000 ha stort område avgränsades, som tänkbart naturreservat. Länsstyrelsen tog däremot inte ställning till det lämpliga i att genomföra en sådan naturreservatsbildning. Regeringen beslutade 1994-12-22 att inte gå

vidare med naturreservatsbildning utan menade att markägaren kunde sköta skogen med iakttagande av den naturvårdshänsyn som gäller enligt skogsvårdslagen.

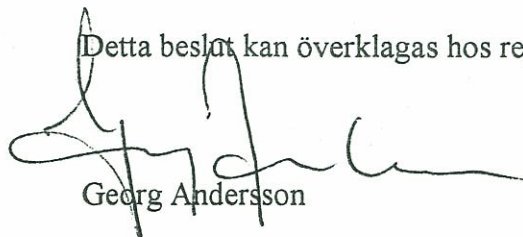
Eftersom området inte avsågs skyddas som naturreservat planerade allmanningen avverkningar i området och skogsvårdsstyrelsen gav i december 1995 avverkningstillstånd för nio områden om tillsammans 157 ha. Hösten 1995 slöt skogsvårdsstyrelsen ett naturvårdsavtal med allmanningen om att en del av Njakafjäll med särskilt stora naturvärden totalt 320 ha, varav 220 ha produktiv skogsmark inte skulle avverkas på fem år. Syftet var att försöka hitta ett långsiktigt skydd för området under avtalstiden.

Avverkningar skedde i andra delar av området under åren 1995-97. Aktioner mot avverkningarna genomfördes av Greenpeace. Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen skrev 2 november 1997 till regeringen och framhöll att det är helt oacceptabelt att glesbygsbönder i Norrlands inland ställs mot miljöintressena på det sätt som nu sker. Därför bör medel anvisas för att avtala med Vilhelmina övre allmanningsskog om att långsiktigt skydda de värdefullaste delarna av Njakafjäll.

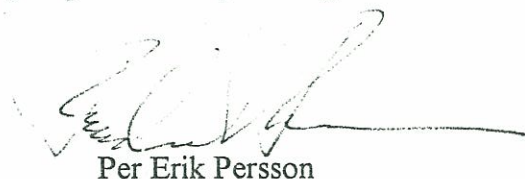
Regeringen tog på nytt upp frågan genom att 1998-02-12 uppdra åt naturvårdsverket att förhandla med Vilhelmina övre allmanningsskog i syfte att finna en lösning som skyddar Njakafjällområdets naturvärden samtidigt som ett naturvårdsanpassat skogsbruk ges möjlighet att bedrivas i området i övrigt. Naturvårdsverket har i samråd med skogsstyrelsen samt länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen förhandlat med allmanningen. En principlösning om reservatskydd för en 6213 ha stor del av Njakafjäll och i övrigt naturvårdsanpassat skogsbruk avtalades mellan naturvårdsverket och allmanningen den 27 april 1998. En överenskommelse om intrångsersättning på 29 mil kronor för att allmanningen inte kunde bedriva skogsbruk inom det planerade reservatet träffades 18 november 1998 mellan länsstyrelsen och Vilhelmina övre allmanningsskog. Dessförinnan hade naturvårdsverket förhandlat om ersättnings storlek. Efter det att regeringen godkände avtalet utbetalades ersättningen i januari 1999.

Förhandlingarna om en principlösning för skydd genomfördes i samråd med skogsvårdsstyrelsen. Samråd skedde också med Vilhelmina kommun. Vilhelmina övre allmanningsskog har granskat skötselplanens innehåll.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga.

Georg Andersson

Per Erik Persson

Bilagor

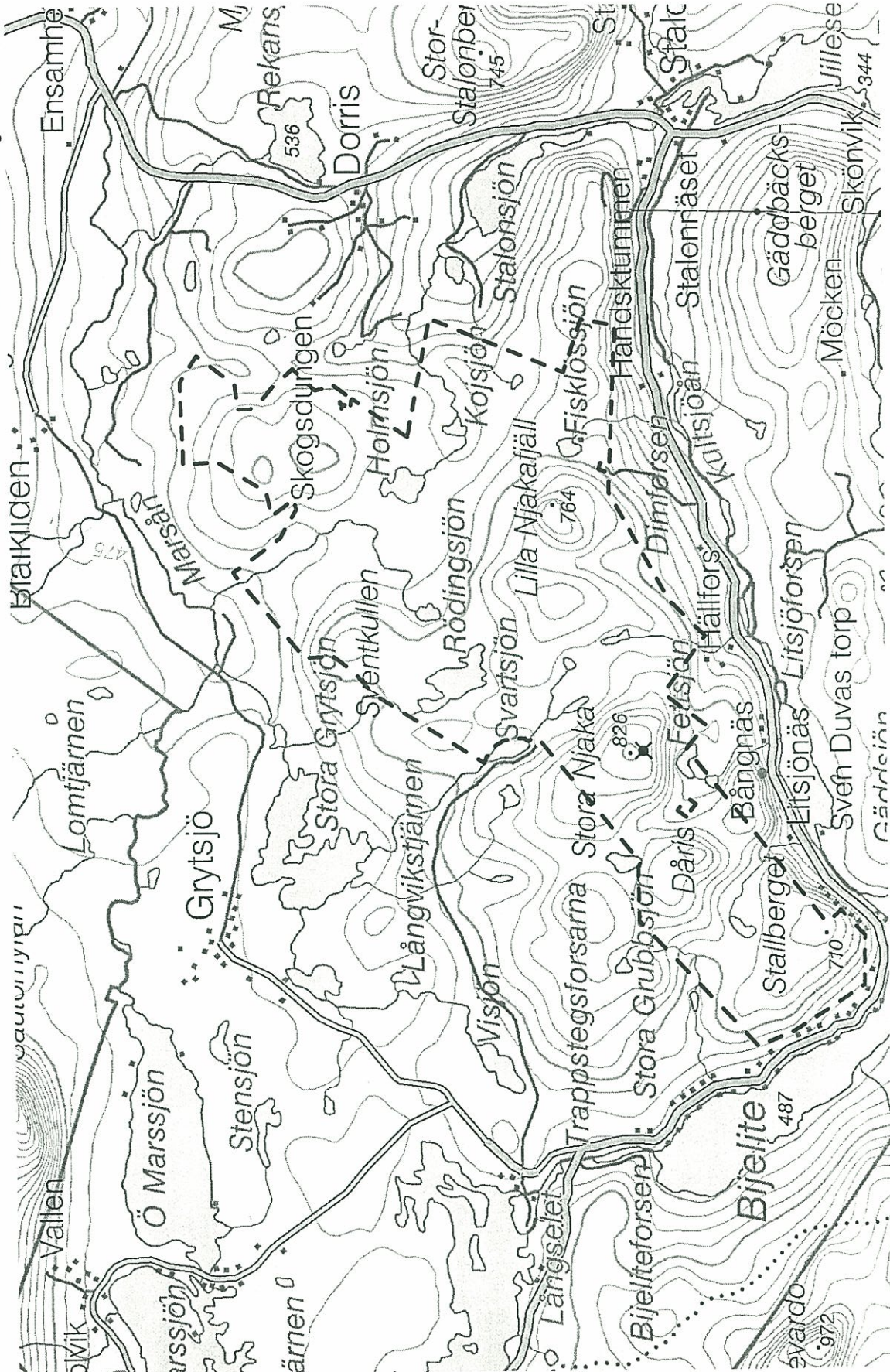
Karta
Beskrivning av reservatet
Skötselplan
Besvärshänvisning

Kopia till

Naturvårdsverket
Boverket
Skogsvårdsstyrelsen
Lantmäterimyndigheten
Fastighetsregistermyndigheten
Vilhelmina kommun
naturvårdsregistret

KARTA över
 NJAKAFJÄLL NATURRESERVAT
 Vilhelmina kommun, Västerbottens län
 Kartunderlag: Röda kartan 23F och 23G

Bakgrundskarta ur allmänt kartmaterial
 från Lantmäteriet. Medgivande 94.0410

Teckenförklaring:

--- Reservatsgräns

Skala 1:100 000

Njakafjäll

Uppgifter om reservatet

Naturresevatets namn	Njakafjäll
Objektnr	148
Kommun	Vilhelmina
Lägesbeskrivning	5 km VNV om Stalon. Topografisk karta 23EF
Gräns	Se bifogad karta
Fastigheter	Allmäningsskogen 1:1
Markägare	Vilhelmina övre allmäningsskog
Areal	6 213,6 ha
Därav landareal	5 972,8 ha

132³
Produktiv skogsmark 3 276,0 ha
Fjällbarrskog 1 564,9 ha
Berg 183,7 ha
Sjö 240,8 ha
Fjäll 39,3 ha
Övrig landareal 39,3 ha

5335,0

Stämmer
ej!!

Naturvårdsförvaltare

Vilhelmina övre allmäningsskog

Beskrivning av området

Området ligger i förfjällen mellan Kultsjöåns och Marsåns dalgångar. De högst belägna delarna ligger i söder. Den högsta platån Stora Njakafjäll 828 möh når över skogsgränsen, vilken i de östliga delarna av fjällen ligger avsevärt högre än längre i väster. Mot söder ligger delvis inom reservatet en serie höga branter som utgör gräns för en av de östligaste berggrundspackarna som bildar fjällen, nämligen Stalonskollan. Från de högsta delarna i söder sluttar området mot norr. De lägsta delarna mot Marsån ligger omkring 500 möh.

Berggrunden i området består till stora delar av Stalonskollans fattiga kvartsiter och sparagmiter. Men i området finns också grönstensskiffrar och i södra kanten kalkrika alunskiffrar som ger förutsättningar för en rikare växtlighet.

Skogarna i området växlar i rikedom. Förhållandevis stora områden består av högörts- och lågörtskogar. En del högörtskogar är extremt rika. Men särskilt i det flacka bäcken som Oxbäcken rinner genom finns hållmarker och blockrika marker med extremt fattiga tallskogar. Men även där finns insprängda stråk med rikare granskogar.

Plockhuggning eller dimensionsavverkning har förekommit inom stora delar av reservatet främst under 1900-talets första hälft. Då avverkades också torrträden. Dessa avverkningar kan spåras i främst lågproduktiva bestånd. I produktiva bestånd multnar stubbarna snabbare och kan därför nu vara svåra att se. Dessa huggningar verkar inte att ha genomförts systematiskt utan har skett i ett nästan mosaikartat mönster.

Mellan Hällmyran och Oxtjärnarna finns de mest virkesrika urskogsartade granskogarna på Njakafjäll. De har ofta hög frekvens av grova lågor. Här förekommer samtliga arter av hotade vedsvampar som finns inom reservatet.

Mellan de högst belägna delarna av Njakafjäll och de lägre delarna med slutna barrskogar finns en del myrar även om området totalt sett inte är speciellt myrrikt. En del av dessa myrar och sjöarna i området kalkades 1989 och några gånger därefter. Sjöarna var försurade och är försurningskänsliga. Myrvegetationen är på de kalkade myrarna kraftigt påverkad av denna.

Stora Njakafjäll når över skogsgränsen. På östliga lågfjäll är björkskogsbältet smalt eller saknas helt. Enstaka granar finns ända upp mot skogsgränsen eller till och med på fjällheden. På sådana granar växer här den rödlistade laven Tholurna dissimilis.

Väster om Stora Njakafjäll och norr om branterna ut mot Kultsjöån ligger ett i detalj uppsplittrat område med en rikedom på branter. Under branterna växer förhållandevis sluten granurskog. Björnskalet är en markerad dal med granurskog som sträcker sig mot nordväst.

SKÖTSELPLAN för Njakafjälls naturreservat

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Markanvändning.....	2
2	Tillgänglighet.....	2
3	Slitage och störningskänslighet.....	2
4	Tillsyn.....	2
5	Information.....	2
6	Naturvärden och sociala värden.....	2
7	Problem-/konfliktområden.....	2
8	Källuppgifter.....	2
PLANDEL.....		3
1	Disposition och skötsel av mark och vatten.....	3
1.1	Övergripande mål.....	3
1.2	Generella riktlinjer och åtgärder.....	3
1.3	Hävd av skogsområden.....	3
2	Anordningar för rekreation och friluftsliv.....	3
2.1	Övergripande mål.....	3
2.2	Riktlinjer och åtgärder.....	3
	Tillgänglighet.....	3
	Friluftsanordningar/anläggningar.....	3
	Vandringsstigar och leder.....	4
	Övernattningstugor och vindskydd.....	4
	Sanitära anordningar.....	4
	Renhållning.....	4
	Information.....	4
	Utmärkning av reservatets gräns.....	5
3	Tillsyn.....	5
4	Dokumentation.....	5
5	Naturvårdsförvaltare	5
5.1	Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	5

Bilagor:

1. Skötselplanekarta, skala 1:100 000

- 1 **Markanvändning**

Vilhelmina övre allmanningsskog är den huvudsakliga markanvändaren tillsammans med Vilhelmina norra sameby som bedriver renskötsel i området. Jakt och fiske upplåts av Vilhelmina övre allmanningsskog och bedrivs i samma omfattning som innan reservatsbildningen och är inte reglerad enligt naturreservatsbestämmelserna. Ingen speciell form av faunavård sker inom reservatet. Vilhelmina övre allmanningsskog har byggt kojor, vindskydd och anlagt leder i området för att underlätta för jakt- och fisketurism. Reservatet frekventeras av fiske- och vandringsturism sommartid och vintertid av skoterturism och skidåkare. Det råder inget terrängkörningsförbud inom reservatet vintertid. Inom reservatet finns upplåtelser för fyra telemaster och en sportstuga.
- 2 **Tillgänglighet**

Runt om reservatet går det allmän väg i varierande närhet till reservatsgränsen. Väster om reservatet går en skogsbilväg in från Kultsjöluspen till Svartsjön som ligger vid reservatsgränsen. Skogsbilvägar går också in mot reservatet norrifrån mellan Grytsjö och Blaikliden, österifrån via Hällmyrvägen söder om Marsån samt söderifrån vid Handsktummen. I reservatet finns leder som anlagts av Vilhelmina övre allmanningsskog. Dessa finns även utmärkta på fjällkartan över området (23F Fatmomakke, AC 4 Fatmomakke- Saxnäs).
- 3 **Slitage och störningskänslighet**

Iden, gryt och lyor av däggdjur och bon av rovfåglar är störningskänsliga.
- 4 **Tillsyn**

Vilhelmina övre allmanningsskog sköter tillsynen av reservatet.
- 5 **Information**

Information om jakt, fiske, kojor, vindskydd och leder finns på Vilhelmina övre allmanningsskogs kontor i Stalon. Övrig informationmaterial om reservatet finns inte tillgängligt för närvarande.
- 6 **Naturvärden och sociala värden**

Reservatets karaktär av orördhet och skogarnas ringa påverkan av skogsbruk ger ett högt naturvärde.
- 7 **Problem-/konfliktområden**

Närheten till områden med ett stort antal fritidshus kan innebära störningar och slitage från snöskotertrafik inom reservatet. Utvecklingen av detta bör följas för att undvika eventuella problem i framtiden som t.ex. nedskräpning.
- 8 **Källuppgifter**

Källor och muntliga kontakter som legat till grund för planutformningen är från personal vid Vilhelmina övre allmanningsskog och Länsstyrelsen.

II PLANDEL

1 Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Övergripande mål för disposition och skötsel av Njakafjälls naturreservat är att bevara ekosystemen i ett orört och ostört tillstånd och låta de naturliga processer som format miljön löpa fritt. Med de naturliga processerna avses både de långsamma förändringarna som sker i vegetationen och de mer eller mindre regelbundet återkommande, omdanande rubbningarna av denna utveckling. Exempel på rubbningar är bränder, stormfällning och tillfällig utslagning av vegetation. Även faunans långsiktiga förändringar ingår i de naturliga processerna.

Syftet med naturvårdsförvaltningen är att inom ramen för bevarandebeslutet möjliggöra forskning och friluftsliv i reservatet. Dessutom att bidra till en aktiv marknadsföring av området med beaktande av både naturens känslighet och hänsyn till renskötsel.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Något skogsbruk ska inte bedrivas i området. Vilhelmina övre allmanningsskog får dock ta ved för eldning vid sex kojor och två vindskydd samt virke av levande träd för underhåll av befintliga spänger och jaktorn.

Delar av reservatets skogar har karaktär av brandrefugier av ren granskog och har knappast någonsin brunnit. I de områden där granskogen dominerar bör brandbegränsning ske eftersom dessa skogars unikt höga naturvärden skulle förödas av bränder. De generella riktlinjerna för skogsbrandbekämpning är att i områden med stort inslag av högåldriga tallbestånd kan skogsbranden tillåtas påverka naturen fritt, i övrigt skall den begränsas.

1.3 Hävd av skogsområden

Upplåtelse för husbehovsavverkning av sågvirke och brännved inom reservatets gränser skall ej ges av Vilhelmina övre allmanningsskog.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

1.1 Övergripande mål

Ett övergripande mål är att i viss omfattning öka det vildmarksanknutna friluftslivet som kan bedrivas inom reservatet utan att landskapets orörda karaktär påverkas.

1.2 Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet

Ändring av nuvarande förhållanden är ej aktuella (se sidan 2).

Friluftsanordningar/anläggningar

Samtliga anordningar redovisas på skötselplanekarta (bilaga 2).

Vandringsstigar och leder

Beskrivning: De leder och stigar som finns i reservatet ingår inte i det statliga ledsystemet. . Ett flertal stigar leder igenom reservatet.

En skoterled leder från Stalon till Kojnsjön – Holmsjön – Rödingsjön – Svartsjön – Grytsjön. Stalons skoterkubb svarar för drift och underhåll av skoterleden.

Åtgärd: Ingen förändring av befintliga förhållanden.

Övernattningsstugor och vindskydd

Beskrivning: Sex kojor och två vindskydd finns.

Kojorna finns vid Baksjön, Stor-Njaka, Rödingsjön, Slemtjärnarna, Holmsjön och Kojnsjön.

Åtgärd: Ingen förändring av befintliga förhållanden.

Sanitära anordningar

Beskrivning: Sanitära anordningar och sopkärl finns vid nuvarande anläggningar.

Åtgärd: Ingen förändring av befintliga förhållanden.

Renhållning

Områden med anordningar/anläggningar för friluftsliv och andra av allmänheten välbesökta platser skall hållas i vårdat skick.

Omhändertagande av sopor m.m. skall ske i enlighet med kommunens renhållningsordning om ej annat överenskommes.

Information

Informationsfolder om Njakafjälls naturreservat skall framställas. Den bör innehålla en kortfattad engelsk del. Folder ska innehålla sedvanlig information och vara tillgänglig för allmänheten i raststugor.

Utföres under 1:a 5-årsperioden. Ansvarig: Länsstyrelsen tillsammans med Vilhelmina övre allmänningskog.

Informationstavlor skall uppsättas vid reservatsgränsen där leder, stigar och stråk leder in i reservatet samt där skogsbilvägar tangerar reservatsgränsen. Inne i reservatet vid stugor där Vilhelmina övre allmänningskog har egna informations-tavlor skall reservatsgränsen ritas in på dessa av Vilhelmina övre allmänningskog. Beträffande placering se skötselplanekartan.

Utföres under 1:a 5-årsperioden. Ansvarig: Länsstyrelsen.

Vilhelmina övre allmänningskog skall i möjligaste mån bistå skolor och allmänhet med information om naturreservatet.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatets gräns skall utmärkas genom siktröjning och målning. Utmärkningen skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Utföres snarast möjligt. Ansvarig: Länsstyrelsen.

3 TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av att bestämmelserna för naturreservatet efterlevs. Tillsyn av att skyltar, informationstavlor, leder, stugor och gränsutmärkningar är i ett vårdat skick skall också ske.

En faunavårdande tillsyn bör ske inom reservatet.

4 Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren bör dokumentera utförda åtgärder som

tidpunkt för åtgärdens utförande
kostnad
eventuella noteringar om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom naturreservatet, t ex slitage eller störningar på faunan

Denna dokumentation kan tjäna som ett delunderlag vid eventuell revidering av skötselplanen.

5 NATURVÅRDSFÖRVALTARE

Vilhelmina övre allmäningsskog är naturvårdsförvaltare och svarar för naturvårdsförvaltningen av reservatet.

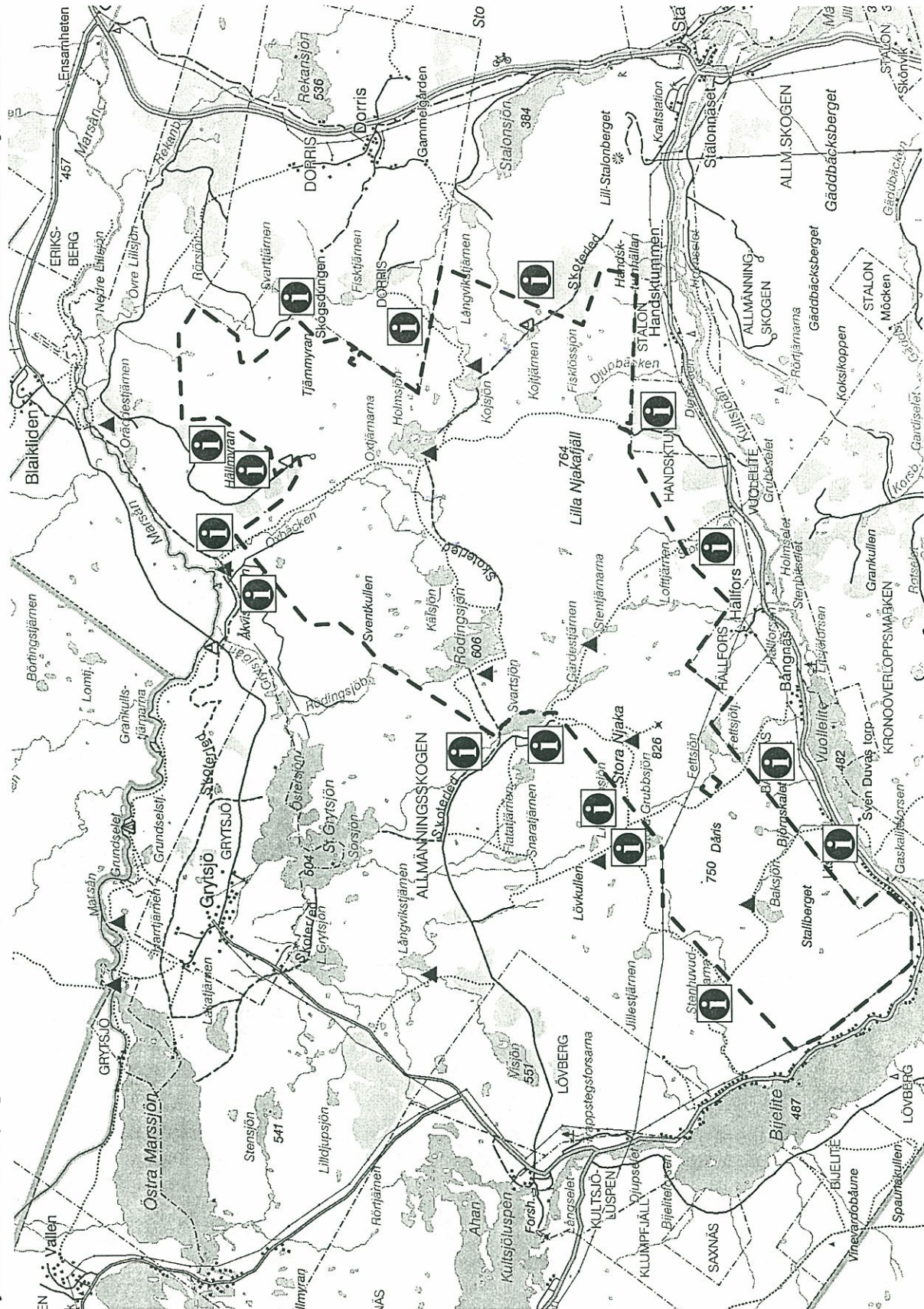
5.1 Finansieringen av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: Produktion och uppsättning av informationstavlor samt informationsfolder, gränsutmärkning av reservatet.

Bekostas av Vilhelmina övre allmäningsskog: Löpande naturvårdsförvaltning av reservatet som allmän tillsyn och faunatillsyn, drift och underhåll av anordningar för friluftsliv som kojor, rastskydd, vandringsleder och stigar samt renhållning.

SKÖTSELPLANEKARTA över NJAKAFJÄLL NATURRESERVAT Vilhelmina kommun, Västerbottens län. Kartunderlag: Fjällkartan 23F och 23G (beteckningar, se teckenförklaring på fjällkarta och topografiskt kartblad)

Bakgrundskarta ur allmänt kartmaterial
från Lantmäteriet. Medgivande 94.0410

Teckenförklaring:

- Reservatsgräns
- - - Skoterled (ej statlig)
- ⓘ Föreslagen informationstavla
- ▲ Raststuga, rastskydd
- △ Vindskydd

Skala 1:100 000

AKF Nilsen

Westerbotten
0946-50063

Westerbotten
0946-50063